

Zasedání Komise pro služby

Vzdělávací centrum Krajské knihovny v Karlových Varech hostilo ve dnech 4. a 5. června 2003 jubilejní, 20. zasedání Komise pro služby¹⁾. Nejednalo se však o jednorázovou bilanční, i když by bohatá historie komise k tomu sváděla. Program jednání byl ryze současný a doslova horký nejen tím, že právě v těchto dnech startovalo letošní žhavé léto²⁾. Bez mála padesátka účastníků, zástupců pracovišť služeb všech nejvýznamnějších českých, ale i slovenských knihoven se na tomto fóru poprvé sešla v jedné z nových členských knihoven³⁾.

Po úvodních slovech ředitelky knihovny Evy Žákové bylo jednání komise věnováno organizačním záležitostem. Komise konstatovala, že ne všechny závěry z minulého jednání byly naplněny – jednalo se hlavně o zahájení práce subkomisí pro vytipované problémy ve službách a vytvoření podmínek pro výměnné pobyty pracovníků služeb v jednotlivých knihovnách. V těchto souvislostech byla velká pozornost věnována novému statutu a jednacímu řádu komise⁴⁾, který potřeby komise vytvářet subkomise reflektuje. Širší prostor v úvodním bloku pak byl věnován novinkám ze Slovenska. D. Janovská velmi obsírně informovala o nejnovějším dění ve Slovenské národní knihovně a v partnerské komisi pro služby SR. Nejbližší jednání slovenské komise je věnováno systémům elektronické ochrany dokumentů ve službách. Pro potřeby jednání komise připravily slovenské kolegyně speciální dotazník, který by měl být využit po dohodě se zpracovateli i v českých knihovnách. D. Kleinová informovala velmi podrobně o probíhající rekonstrukci Univerzitní knihovny v Bratislavě.

Službu EZB – Elektronische Zeitschriftenbibliothek a podíl NK ČR v ní představila K. Košťálová⁵⁾. Na ni navázal „tým ptejte se knihovny“ představením nové služby, kterou poskytuje Referenční centrum NK ČR. Vzhledem k tomu, že se jedná o službu, na které by se mělo podílet co nejvíce knihoven, byly na jednání diskutovány problémové otázky spolupráce při vlastní realizaci služby; zda poskytovat službu pouze centralizovaně v NK ČR, zda má být služba decentralizovaná a pouze nejsložitější dotazy přeměšerovány do centra, otázky formulářů a loga služby. Jednání komise potvrdilo zájem zúčastněných podílet se na koordinovaném poskytování této služby. Každá připojená knihovna umístí na svých domácích stránkách jednotné logo služby, které bude prolínkováno na www formulář, resp. e-mail pro podání dotazu čtenářem. NK ČR jako koordinátor projektu zveřejní jak logo služby, tak i domácí stránky s jednoduchými principy spolupráce a veřejným archivem služby⁶⁾. Zatím jsou veškeré práce na zodpovídání dotazů hrazeny z rozpočtu NK ČR. Příprava loga, domácích stránek a archivu služby jsou řešeny za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci projektu LI 200001 „Referenční centrum NK ČR – brána do světa informací“⁷⁾.

První den jednání byl završen již tradičně rozsáhlým blokem meziknihovnických služeb. J. Pospíšilová shrnula veškeré aktivity, které v uplynulém období NK ČR v této oblasti podnikla. Připomenula závěry koordinační porady k meziknihovnickým službám, která na základě doporučení minulé komise proběhla v listopadu loňského roku v Moravské zemské knihovně⁸⁾. Dále seznámila komisi s návrhem doporučení Ústřední knihovnické rady k poskytování meziknihovnických služeb, které si klade za cíl zejména eliminovat „divoké“ účtování poskytovaných slu-

žeb mezi knihovnami. Diskuse k problémům v meziknihovnických službách se soustředila vedle již tradičních otázek spolupráce a dodržování metodických pokynů také na problematiku poskytování služeb v souladu se zákony. Vedle knihovnického zákona pak jsou nejčastější problémy v oblasti respektu a dodržování práv autorů, tzv. autorský zákon. V této souvislosti bylo diskutována příprava tzv. desatera meziknihovnických služeb, které by mělo obsahovat základní odborné a morální principy jednání a konání pracovníků v meziknihovnických službách. Komise podpořila záměr organizátorů na vytvoření speciální sekce na konferenci Knihovny současnosti 2003, která by měla na širším fóru řešit zde probírané otázky referenčních a meziknihovnických služeb a vzájemné spolupráce.⁹⁾

Druhý den jednání byl věnován burze nápadů, výměny informací a podnětů z práce jednotlivých knihoven. Těžiskem byly informace o připravovaných změnách knihovnických řádů a ceníků knihoven, resp. o omezení provozu pro veřejnost v letních měsících. H. Hemola seznámil komisi s přípravou cyklu seminářů pro pracovníky služeb, který bude věnován všem otázkám dodržování práva ve službách, principům spolupráce v meziknihovnických a referenčních službách a otázkám „zdravé“ komunikace v knihovně i mezi knihovnou a veřejností. Semináře by měly proběhnout ve všech krajských vzdělávacích centrech do konce roku 2003. M. Bílkovská obsírně informovala o odstraňování škod, které způsobily Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích povodně v roce 2002. Součástí jednání komise byla i podrobná exkurze na jednotlivá pracoviště krajské knihovny.

20. jubilejní jednání přijalo závěry a doporučení pro ředitele NK ČR:

1. Připravit odbornou sekci meziknihovnické a referenční služby v rámci 11. konference Knihovny současnosti v Seči¹⁰⁾
2. Iniciovat dopracování a zveřejnění doporučení ÚKR k poskytování meziknihovnických služeb
3. Dopracovat a zveřejnit k diskusi „desatero meziknihovnických služeb“
4. Připravit a rozeslat členům komise dotazník k systémům elektronické ochrany dokumentů ve službách
5. Dále rozvíjet službu „Ptejte se knihovny“ – připravit logo, dotazovací formuláře, veřejný archiv, domácí stránku a principy spolupráce knihoven
6. Soustředit informace pro organizaci výměnných pracovních pobytů ve službách jednotlivých knihoven (kontaktní osoby, ubytovací možnosti atd.) a zveřejnit na domácí stránce NK ČR
7. Příští jednání komise uskutečnit v další z nových krajských knihoven s hlavním tématem
 - elektronická ochrana dokumentů,
 - elektronický podpis,
 - bezhotovostní platby.

Poznámky:

- 1) Více o Komisi pro služby na speciální domácí stránce: http://www.nkp.cz/refer_centrum/komise/komise.htm
- 2) Program jednání: http://www.nkp.cz/refer_centrum/komise/komise_2003_program.htm
- 3) Komise byla v roce 2002 rozšířena o čtyři nové krajské knihovny – Pardubice, Zlín, Havlíčkův Brod a Karlovy Vary. Členové komise viz: http://www.nkp.cz/refer_centrum/komise/komise_clenove.htm
- 4) Viz: http://www.nkp.cz/refer_centrum/komise/komise_statut.htm

- 5) Více viz: PĚNKAVOVÁ, Petra, KOŠŤÁLOVÁ, Karolina. Elektronická knihovna časopisů EZB. In *Knihovny současnosti 2003. Sborník z 11. konference, konané ve dnech 16.–18. září 2003 v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR 2003, s. 280-286
- 6) Více o službě: HEMOLA, Hanuš. Ptejte se své knihovny! *Ikaros* [online]. 2003, č. 01, ISSN 1212-5075, dostupný z WWW: <http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200212044> nebo VONDRÁČKOVÁ, Michaela, POSPÍŠILOVÁ, Jindřiška. Služba ?Ptejte se knihovny. In *Knihovny současnosti 2003. Sborník z 11. konference, konané ve dnech 16.–18. září 2003 v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR 2003, s. 287-290
- 7) Více o projektu: http://www.nkp.cz/refer_centrum/li200001/li200001.htm
- 8) Hemola, Hanuš. Koordinační porada k problematice mezi-knihovních služeb. *Ikaros* [online]. 2003, č. 01, ISSN 1212-5075, dostupný z WWW: <http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200212043>
- 9) Meziknihovní a referenční služby, jednání v sekci řídí Hanuš Hemola. In *Knihovny současnosti 2003. Sborník z 11. konference, konané ve dnech 16.–18. září 2003 v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR 2003, s. 257–324
- 10) Viz pozn. 8.